

UNIVERZITA
PARDUBICE
FAKULTA
FILOZOFICKÁ

Katedra filosofie a religionistiky

Posudek oponenta/školitele bakalářské práce

Jméno studenta: Lucie Šlajchová Škodová

Název práce: Pojetí svobody v Havlově eseji *Moc bezmocných*

Jméno vedoucího práce: doc. Mgr. Tomáš Hejduk, Ph.D.

Jméno oponenta: Mgr. Matěj Cívik, Ph.D.

I. Formální kritéria

	ano	zčásti	ne
1. Naplnění celkového záměru: - práce odpovídá svému zadání a obsahu - vymezení tématu je přiměřené a není příliš široké	x		
2. Metodické a systematické zvládnutí práce - text je strukturně a logicky uspořádán - práce je adekvátně zpracována		x	
3. Úvod a závěr - úvod řádně seznamuje s cílem a postupem práce, s dosavadním bádáním na dané téma a stěžejní literaturou - závěr náležitě shrnuje a hodnotí celou problematiku, formuluje přínos k řešení problému a vlastní stanoviska		x	
4. Autor náležitě vypracoval všechny formální požadavky kladené na bakalářskou práci - zadání, prohlášení, obsah, úvod, pojednání, závěr, resumé v češtině a cizím jazyce - odpovídající počet stran	x		

Slovní ohodnocení

Jako školitel oceňuji osobní nasazení LŠŠ při psaní práce v nesnadných vnějších podmínkách. Studentka udělala velký pokrok a práce je nakonec vystavěna vesměs logicky a strukturovaně.

Nepodařilo se více promyslet a ke zvolenému tématu využít širokou diskusi k Havlově eseji, jak začala už v samotném disentu. Kapitola čtvrtá je tak vcelku vybočující a nezapadající do celku.

Srovnání cílů z úvodu a tezí ze závěru také plně nekoresponduje, ale stěžejní věc, zkoumání života ve svobodě a nesvobodě a jeho různých detailů v *Moci bezmocných* spolu s vlastním promyšlením je přítomna napříč celou prací a v mnoha místech zdařile.

II. Obsahová kritéria	ano	zčásti	ne
1. Práce prokazuje porozumění autora v dané problematice.	x		
2. Myšlenková soudržnost a souvislost textu: - je vyhovující - srozumitelnost argumentace a podloženost argumentů či myšlenek je adekvátní		x	
3. Práce se opírá o relevantní prameny a literaturu.	x		
4. Práce s literaturou: - v práci je zřetelně předvedeno, že student pracoval s odbornou literaturou a s myšlenkami jednotlivých autorů - autory uváděl (nejen odkazem na poznámku), srovnával, parafrázoval a citoval - zřetelně rozlišoval své myšlenky od myšlenek jednotlivých autorů	x		
5. Bakalářská práce je filosofickým textem: - autor prokázal fundovanou a analytickou práci s pojmy a myšlenkami - autorova práce nespočívala jen v převyprávění daného téma nebo pouhém poskládání hesel, parafrází či myšlenek - práce nebyla zatížena nepřiměřenou mírou historických, životopisných nebo jiných nefilosofických údajů		x	

Slovní ohodnocení

Autorka v zásadě rozumí problematice a orientuje se dobře i v historickém kontextu zkoumaného eseje.

Text je místy zbytečně komplikovaný – např. na s. 15 složitě vysvětluje, jak se systém řídí pravidly, ale ty neslouží lidem, nýbrž systému samému. Přitom cíli práce by prospělo, kdyby se autorka vydala dále a podobné poměrně banální teze komplikovala dalšími rozlišeními typu rozdělení pohybů systémů na člověku prospěšné a neprospěšné, či kladením otázek typu jaká rutina a jaké až třeba i bezmyšlenkovité dodržování pravidel společenského života je zdravé a člověku prospěšné, a proč a kde už tomu tak není. – Určitá ztráta sebe sama je, jak známo už třeba z analýz přechodových rituálů, přece dobrá a osvobozující, čili spojení ztráta sebe vede ke ztrátě svobody by bylo dobré specifikovat a probrat do detailu, zde končí v obecných, nejasných a tak i nepřesvědčivých tezích. – Podobně není zřejmé, jak je bytí jedince iluzí, když tomu iluzivnímu zároveň daný jedinec nevěří a to, co od něho systém žádá (to je to iluzivní), dělá jen „na oko“ (s. 15) – v citaci z eseje se sice řekne, že „jím je“, ale to nemusí znamenat, že není ještě něčím jiným nebo že jím je jen „na oko“. Jestliže navenek něco dělá a uvnitř ví o kompromisu či podvodnosti daného jednání, pak by dle jiných míst v práci zdůrazňujících jedince, sebe sama atp., mohlo toto dvojí bytí být připuštěno.

Pojmy opozice a disident jistě k Havlově eseji patří, ale nemyslím, že jsou pro ni, ani pro téma předložené práce natolik stěžejní, aby jim byly věnovány samostatné podkapitoly. Každopádně neadekvátnost uvedení třetí kapitoly důrazem na tyto dva pojmy dobře ukazuje mnohem větší rozsah stránek v této kapitole věnovaných něčemu jinému, zde v úvodu kapitoly bohužel nepojmenovanému (podkap. 3.3 a 3.4).

Nejsem si jist, jestli lze říci, že životu v pravdě jde o „vlastní svobodu“ a „život ve svobodě“ a zároveň, že „nejde o politiku a život v ní“ (vše s. 18). Svoboda je nedělitelná, nemají-li ji lidé kolem mě, nemohu ji mít ani já, ergo jde v ní vždy o politiku, ne? Jde o prosazování svobody ve společnosti na úkor všech možných totalitních sklonů, ne? Respektive jak jinak než politicky vidět dále prosazovanou „obranu člověka zákonnou pozitivní cestou“ (s. 23-4)? (Píšu to s vědomím, že i Havel zápasil s političností svého jednání a psaní a v *Moci bezmocných* je tato jeho antipolitičnost přítomna.)

Jak se k sobě mají všechny důrazy na návrat člověka k sobě, na to, že jde o jedince a na druhé straně v analýze zelinářova příkladu důraz na vnějšek, který má být „větším hlediskem“, než jen drobný čin typu nevyvěšení hesla (s. 25-26)? Zdá se mi to tu u zelináře nedořečeno. Podobně u sládka: jak to, že „nemůže rezignovat na něco, co miluje“, myslí se práce v pivovaru (s. 27), to je zase v kolizi s odvratem od sebe, ne? Podlehnu-li práci v pivovaru natolik, že si bez ní nedovedu představit naplněný, smysluplný život, ztratil jsem se sám sobě, ne? A nemohli takto být připoutáni k budování komunistické společnosti právě někteří z těch, kdo vyvěšovali hesla a budovali lepší zítřky? Co s nimi ve škále jednolitých jednání popsaných zde v kapitole, když se s tím ztotožnili, když to pro ně byl smysl života a dobrá drobná práce?

III. Jazyková a grafická kritéria

	ano	zčásti	ne
1. Práce je bez gramatických a stylistických chyb nebo jiných nedostatků (překlepy, nedokončené věty atd.)		x	
2. Práce je psána kultivovaným a odborným jazykem		x	
3. Terminologické zpracování textu - fundované porozumění terminologie v oboru a daném tématu - vhodné používání terminologie a vysvětlování pojmů		x	
4. Odkazy, citace a poznámkový aparát - vyhovující práce s odkazy - dodržení a jednotnost citačních norem - náležitý poznámkový aparát	x		
5. Citování - míra citování je vyvážená - vhodná volba a výstižnost citací	x		
6. Grafická kritéria - grafická úprava (písmo, obsah, názvy kapitol, odstavce, řádkování atd.) je vyhovující	x		

Slovní ohodnocení

Po formální stránce je práce na slušné úrovni, najdeme jen výjimečně drobné nedostatky typu bibliografického odkazu na *Moc bezmocných* bez uvedení data a místa vydání.

Gramatika a stylistika je víceméně v pořádku, jen výjimečně narazíme na chyby (čárky navíc za „Ač se tento pojem jeví“ na s. 36 či za „To u nevyvěšeného hesla“ na s. 26; nebo nesrozumitelná poslední celá věta na stránce 26 – asi navíc jedno slovo „Zelinář“)

Ad odborný jazyk a terminologie: v práci stále najdeme nejasné pojmy či termíny, které znesnadňují porozumění – např. hned v úvodu se dočteme, že autorce jde o „svobodu osobní“ a cílem práce je prozkoumat oba pojmy a jejich spojitost. Děje se tak dále ale maximálně jen implicitně, výslovně už se k tomu autorka nevrací, byť probírá vztah svobody osobní a politické (ale v zásadě není přesně nikde řečeno, co ona charakteristika „osobní“ znamená, a jak se má k pojmu svobody). S tím souvisí, že autorka nakonec neřešila ani další cíl, který si vytyčila, tj. jak svoboda určuje, kdo a co jsme, a že je o ni stále třeba bojovat (s. 10). Poslední odstavec závěru (s. 37) sice o přesah do dnešní doby usiluje, ale teze z něho nejsou podloženy žádným zkoumáním v předchozí práci a jsou opět velmi obecné.

IV. Použitá literatura

	ano	zčásti	ne
1. kritický a vhodný výběr prvotní literatury a pramenů	x		
2. kritický a vhodný výběr druhotné literatury		x	
3. práce s cizojazyčnou literaturou			x

Pracovní součinnost studenta a školitele v průběhu zpracování práce (vyplní vedoucí práce): výborná

Celkové hodnocení:

Přes výše zmíněné výhrady doporučuji práci k obhajobě. Nejvíce oceňuji osobitý přístup a vlastní promyšlení problematiky v Havlově eseji přítomné, respektive schopnost nakonec podstoupit od sebe a jít několik krůčků s Havlem jeho cestou, nechat si mluvit do toho „svého“ a nakonec z toho vydat počet.

Konkrétně hodnotím: Velmi dobře až dobře dle obhajoby.

Práci doporučuji k obhajobě: ano

Náměty k rozpravě: viz výše.

V Pardubicích 14. 8. 2024

doc. Mgr. Tomáš Hejduk, Ph.D.
školitel